

Utställningsutlåtande

ÖP 2035

2017-11-03

1. ÅTGÄRDER

- Förtydliga att bevarandeplanen ska användas i samband med planering i anslutning till Natura 2000-områden.
- Förtydliga att Artskyddsförordningens ska användas i kommande planering tillsammans med naturvårdsplanen.
- Förtydliga att Jerikolänken kommer bli aktuellt så långt fram i tiden att påverkan inte kan sägas exakt utan konflikter får avvägas i samband med kommande planering och sträckningen kan komma att påverkas för att minimera negativ påverkan på friluftsvärderna.
- Precisera vad som undersökts vid provtagningarna inför de nya statusklassningarna och förtydliga att kommunen avvaktar resultatet av detta innan konkreta åtgärder för att bibehålla eller förbättra statusen preciseras.
- Lägga till hänsyn i olika områden och stråk i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter
- Förtydliga att det krävs tillstånd för åtgärder som kan påverka Natura 2000-områden
- Revidera att karteringen för skredrisker för Säveån är översiktlig, inte fördjupad
- Ändra datering av strandskyddsbeslut till 2017-01-12

2. LÄNSSTYRELSEN

I detta yttrande ingår samordning av synpunkter från samtliga statliga myndigheter.

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap 16 § plan- och bygglagen (PBL). Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap PBL i ett senare planeringsskede. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av förslaget framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits.

Sammanfattning

Samlad bedömning

Partille kommuns översiktsplan visar på principer och visioner kring det hållbara samhället. Det är goda intentioner som uttrycks. Att konflikter finns nämns inom flera områden.

Översiktsplanen är dock inte tydlig med vad som ska byggas, och var det blir möjligt.

Översiktsplanen tar därmed inte heller ställning till hur konflikter ska hanteras. Översiktsplanen gör inte de avvägningar som krävs för att planen ska vara vägledande inför kommande planering och tillståndsprocesser i kommunen eller hos andra myndigheter. Det blir också svårt att utläsa om de goda ambitionerna kommer att kunna förverkligas.

Synpunkter enligt ingripandegrunderna

Inom följande områden bedömer Länsstyrelsen att översiktsplanen tillgodoser statliga intressen:

- Under förutsättning att kommunen planerar bebyggelse på tillräckligt avstånd från järnvägen bedöms påtaglig skada på riksintresset Västra stambanan kunna undvikas.
- I fördjupad översiktsplan för Jeriko-Jonsered hanteras riksintresse för kulturmiljövård på ett bra sätt.
- Miljökvalitetsnormen för buller är tillgodosedd.

Inom följande områden lever översiktsplanen enligt Länsstyrelsens bedömning inte upp till lagens krav. Frågorna får därmed hanteras i varje enskilt fall i kommande planering och prövning. Kommunen kan också välja att justera planen inför antagande, och om planförslaget ändras väsentligt efter utställningen ställa ut förslaget på nytt enligt 3 kap §17-18 PBL. Det är kommunen som ska ta ställning till ifall utställningen behöver göras om.

Riksintresse för naturvård och Natura 2000-område Säveån

Länsstyrelsen ser en risk för påtaglig skada på riksintresset. Länsstyrelsen anser att kommunen ska undvika exploatering som kan kräva

stabilitetsåtgärder i områden som idag saknar erosionsskydd, och som riskerar att ge påtaglig skada på områdets värden. Kommunen behöver i översiktsplanen visa vilka delar som ska bevaras som naturmark för att bevara strandvegetation. Detta är särskilt viktigt i Jonsered. Förutsättningarna för Sävåns naturvärden och kopplingen till bevarandeplanen för Natura 2000-området Sävåån nedre delen, liksom eventuell konflikt med exploatering vid ån och tillgängliggörande av ån har inte redovisats tillräckligt tydligt.

Övriga riksintressen och Natura 2000

Länsstyrelsen anser att exploatering av Natura 2000-området Bokedalen är närmast uteslutet eftersom det kan hota värden i området. Vilken typ av exploatering som kan tillåtas behöver konkretiseras. Länsstyrelsen ser en risk att Natura 2000-området Maderna-Haketjärn påverkas negativt av den tänkta Jerikolänken.

Det går inte att utläsa av översiktsplanen om riksintresse för friluftslivet är tillgodosett i området för den tänkta Jerikolänken.

MKN

Planen innehåller inte något strategiskt ställningstagande till hur miljö kvalitetsnormer för vatten ska uppnås inom fastställd tid. Översiktsplanen anger att miljö kvalitetsnormer för luft kan överskridas på kort sikt.

Mellankommunala frågor

Det är angeläget att mellankommunal samordning kring Sävåån avseende riksintresse, Natura 2000 och MKN vatten inleds snarast med Göteborgs stad och Lerums kommun. Kommunen kan arbeta in detta och överväga att ställa ut planen på nytt innan den antas, eller ange att detta ska hanteras i fördjupning eller tematiskt tillägg till översiktsplanen. Länsstyrelsen ser det som problematiskt utifrån regional och mellankommunal samverkan att Partille kommun genom sin översiktsplan konstaterar att Partille kommer att bidra med ett ökat antal bilresor. Även här kan kommunen överväga att justera planen och ställa ut på nytt, alternativt fokusera på denna frågeställning i kommande trafikstrategi. Kommunen kommer att få göra ställningstaganden kring buller och vibrationer i kommande skeden. Även avstånd till störande verksamheter får hanteras i kommande planering och prövning.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Kommunikationer

Landvetter flygplats

Översiktsplanen behandlar influensområde för flyghinder på ett bra sätt.

Västra Stambanan

Sträckan Partille-Göteborg på Västra stambanan är av riksintresse. Under förutsättning att kommunen planerar bebyggelse på tillräckligt avstånd från järnvägen bedöms påtaglig skada på riksintresset kunna undvikas.

Det har genomförts en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för Västra stambanan genom Västra Götaland (TRV 2012/55297). Två av de åtgärder som föreslås och som berör Partille är partiellt fyrspår

på sträckan Alingsås – Göteborg, samt planskildhet vid Sävenäs rangerbangård. För att kunna skydda framtida riksintresse från påtaglig skada behöver beslut och precisering tas fram av Trafikverket. Underlag avseende ytanspråk för framtida riksintresse krävs för att kommunen ska ha förutsättningar att kunna planera bebyggelse på tillräckligt avstånd från järnvägen så att påtaglig skada på framtida riksintresse kan undvikas.

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Säveån

Det går inte att utläsa ur översiktsplanen om riksintresse för naturvård, Säveån är fullt tillgodosett. Länsstyrelsen ser att det finns risk för påtaglig skada på riksintresset.

Värdebeskrivningen för riksintresset Säveån lyfter fram att en förutsättning är att närmiljön undantas från exploatering. Översiktsplanen hänvisar till värdebeskrivningen, men visar inte hur kommunen avser att hantera exploatering. Översiktsplanen uppmärksammar tänkbara konflikter, främst i centrala Partille, men visar inte hur dessa ska hanteras. Översiktsplanen tar inte det förebyggande och breda grepp som behövs för att hantera den planerade tätortsutvecklingens effekter på Säveån med alla dess olika värden.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen kan ny bebyggelse kräva stabilitetsåtgärder och avschaktningar vid Säveån vilket kan innebära stora skador på Säveåns ekosystem. Länsstyrelsen anser att kommunen ska undvika exploatering som kan kräva stabilitetsåtgärder i områden som idag saknar erosionsskydd, och som riskerar att ge påtaglig skada på områdets värden.

Det är viktigt att strandvegetation bevaras längs med Säveån. Kommunen behöver i översiktsplanen visa vilka delar som ska bevaras som naturmark. Grön markering för "natur, kultur och fritid" visar inte nödvändigt ställningstagande om strandvegetationens bevarande tillräckligt tydligt.

Det framgår inte av översiktsplanen hur riksintresse naturvård, Säveån, ska hanteras i Jonsered1. Kartans områden för blandstad och verksamheter/arbetsplatser ser i Jonsered ut att sträcka sig ända fram till Säveån. Säveån har genom sin värdefulla laxstam en central betydelse i riksintresset. Säveån vid Jonsered pekas ut som ett särskilt kärnområde för Säveålxens reproduktion. I Jonsered finns också så kallad fullgod naturtyp enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området. Länsstyrelsen har tidigare påpekat vikten av att bevara strandvegetation i Jonsered.

Natura 2000

För åtgärder inom eller utanför Natura 2000-område som kan påverka de arter och dess livsmiljö eller naturtyper som pekats ut för området, krävs tillstånd från länsstyrelsen. Vid en sådan prövning (enligt 7 kap 28b Miljöbalken) kan inte kompensationsåtgärder ligga till grund för att tillstånd ska ges.

Säveån

Säveån ingår i Natura 2000-område (SE0530183 Säveån, nedre delen). Förutsättningarna för Säveåns naturvärden och kopplingen till bevarandeplanen för Natura 2000-området har inte redovisats tillräckligt tydligt, inte heller konflikten mellan bevarande av naturvärden och exploatering vid ån samt tillgängliggörande av ån.

Det framgår exempelvis inte i del 1 om planerna för de olika områdena kan komma att påverka Natura 2000-områden. Vad som är på naturens villkor enligt "natur, kultur och fritid" är också oklart. Vidare har Natura 2000-områden med flera värden lagts ihop med fritidsmiljöer och kulturmiljöer på karta bilaga 1, där Länsstyrelsen anser att angivna rekommendationer för markanvändning inte är lämpliga för Natura 2000-området. Dessa miljöers hänsynsbehov skiljer sig så mycket från delvis anlagda fritids- och kulturmiljöer att översiktsplanen här inte ger någon vägledning.

I juni 2017 beslutade Länsstyrelsen om en ny bevarandeplan för Natura 2000-området Sävån, nedre delen (SE 0520183) (bifogas).

Bokedalen

Syftet med Natura 2000-området Bokedalen (SE0520160) är att de naturtyper som finns i området ska bevaras långsiktigt. Länsstyrelsen anser med hänvisning till bevarandeplanen att exploatering av området är närmast uteslutet. Kommunen behöver konkretisera med exempel eller liknande, vilken typ av exploatering som kan tillåtas enligt bevarandeplanen.

Maderna-Haketjärn

Jerikolänken, en del av en förbindelse mellan E20 och väg 40 som visas som vägreservat på karta bilaga 1, kan komma i konflikt med Natura 2000-området Maderna- Haketjärn (SE 0520157). Länsstyrelsen ser en risk att Natura 2000-området påverkas negativt

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Jonsered

Den fördjupade översiktsplan för Jeriko-Jonsered som antogs 2013 redovisar en god ambition att planera utvecklingsområdet Jeriko-Jonsered med stor hänsyn till kulturvärden i kommande detaljplanering. Här anser Länsstyrelsen att riksintresset är tillgodosett.

Påverkan på riksintresse kulturmiljövård hanteras också i pågående detaljplan för Jonsered's fabriker. Det bör framgå även i översiktsplanen huruvida påtaglig skada på riksintresset undviks där.

Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Det går inte att utläsa av översiktsplanen om riksintresse för friluftslivet är tillgodosett vid den tänkta Jerikolänken. I övrigt bedöms riksintresse för friluftsliv kunna tillgodoses.

Miljökvalitetsnormer

Buller

Miljökvalitetsnormen för buller är tillgodosedd, genom att kommunen tidigare tagit fram en åtgärdsplan för bulleråtgärder samt kompletterat översiktsplanen med kartmaterial som visar hur bullerpåverkan ser ut i kommunen från olika trafikslag.

Vatten

Förutsättningarna för att följa/uppå MKN vatten för Sävån är tätt sammanflätade med förutsättningarna att uppå god bevarandestatus för Natura 2000-området och Sävålxen. En ekologiskt funktionell strandzon med pågående erosion och överhängande vegetation är av central betydelse.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har lagt till statuskartor för miljökvalitetsnormer för vatten samt till viss del utvecklat resonemanget kring påverkan på MKN. Planen innehåller dock inte något strategiskt ställningstagande till hur miljökvalitetsnormer för vatten ska uppnås inom fastställd tid.

Översiktsplanen redovisar till viss del en strategi för att hantera utsläpp till vatten, dock skjuts detta till senare skeden. Länsstyrelsen saknar i övrigt riktlinjer eller andra ställningstaganden till hur god vattenstatus ska uppnås i vattenförekomsten Sävån - Olskroken till Brodalen, som idag har måttlig ekologisk status. Då hydromorfologin (åfårens och närområdets fysiska utseende) är utslagsgivande för den ekologiska statusen, innebär det att fysisk påverkan på ån är en central parameter för uppnåendet av miljökvalitetsnormen. Det finns inte några rekommendationer knutna till karta 1 eller karta 2 hur exploatering i Sävåns närområde ska hanteras vid planläggning och bygglovgivning. Istället anges att det krävs utredningar i senare skeden. Detta kan medföra komplicerade detaljplanprocesser.

Länsstyrelsen noterar att kommunens beskrivning av sitt uppdrag gällande MKN vatten i planeringen inte överensstämmer med åtgärd 6 i Vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram 2016 20217.

Luft

Översiktsplanen anger att miljökvalitetsnormer för luft kan överskridas på kort sikt. Länsstyrelsen instämmer i denna bedömning och efterfrågar ett resonemang kring hur detta kan undvikas.

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Partille kommun planerar inte något område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Mellankommunala frågor

Grön infrastruktur och naturvärden

Sävån är en viktig mellankommunal fråga avseende riksintresse, Natura 2000 och MKN vatten, främst gentemot Göteborgs stad och Lerums kommun. Det är angeläget att samordning inleds snarast för att kartlägga kumulativa effekter av kommunernas sammanlagda markanvändning, och för att komma överens om vilka projekt som kan genomföras och vilka anpassningar som krävs för att undvika negativa konsekvenser. Kommunen bör överväga att detta arbetas in i översiktsplanen med ny utställning inför antagande, om kommunen ser att det blir en väsentlig ändring enligt 3 kap §17-18 PBL. Kommunen kan också arbeta med mellankommunal samordning i kommande fördjupning eller tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Trafik

I översiktsplanen står att "Partille har ett fördelaktigt läge i regionen med goda förutsättningar för en stark kollektivtrafik och en hög andel kollektiva resor". Sedan samrådsskedet har planen förtydligat kommunens avsikter för kollektivtrafiken gällande hur planeringen ska ske. Trots detta är slutsatsen i miljökonsekvensbeskrivningen att översiktsplanens genomförande kommer att medföra att antalet bilresor sannolikt kommer att öka, med anledning av planförslaget och omgivande planer då de ger förutsättningar för befolkningsökning och ökat antal trafikrörelser.

Länsstyrelsen ser detta som problematiskt utifrån regional och mellankommunal samverkan, och saknar ett tydligt resonemang kring hur kommunen har för avsikt att verka för ett ökat

kollektivt resande och minskat bilberoende. Även här bör kommunen överväga att detta arbetas in i översiktsplanen med ny utställning inför antagande, om kommunen ser att det blir en väsentlig ändring. Kommunen bör annars arbeta med detta i kommande trafikstrategi.

Deponi

Göteborgs kommuns deponi för förorenade massor i Rågården bör läggas till som en mellankommunal fråga att uppmärksamma.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion Buller och vibrationer

Det är bra att kommunen anger att avvägningen av vad som är möjligt ska ske utifrån platsens förutsättningar. Kommunens planförslag utgår samtidigt från att det ska gå att bygga i alla bullerstörda lägen, utan att acceptera mer störningar från exempelvis tågtrafiken. Länsstyrelsen anser att kunskapen om bullersituationen ännu mer bör utgöra en grundförutsättning för planeringen, vilket kan innebära att vissa områden inte ska anses lämpliga för bostäder. Istället för att få en övergripande bild av detta nu, får kommunen göra dessa ställningstaganden i kommande planering.

Kommunen kommer i brist på underlag även att hantera vibrationer i kommande planering. Detta kommer att kräva noggranna utredningar i samband med detaljplanering.

Skyddsavstånd verksamheter

Det saknas generellt beskrivning av eventuella konflikter kring ny bebyggelse i närheten av industrier eller andra miljöstörande verksamheter.

Vilka restriktioner och skyddsavstånd som krävs ska utredas i samband med planläggning eller bygglovsprövning.

Förorenade områden

Nedlagda deponier redovisas på karta. En handlingsplan för hur dessa ska undersökas och åtgärdas ska tas fram. Berörda deponier saknas i listorna för hänsyn kopplat till de områdesvisa beskrivningarna i del 1. Övriga förorenade områden kommer att få hanteras i varje detaljplan.

Kommentarer till utveckling av kommundelar, områden och stråk, Översiktsplanen del 1, utifrån ingripandegrunderna

I Översiktsplanens del 2, Förutsättningar och hänsynstaganden, beskrivs de förutsättningar och hänsynstaganden som måste beaktas när kommunen ska utvecklas enligt översiktsplanens plankarta. Del 3, miljökonsekvensbeskrivningen, innehåller i många fall viktiga slutsatser och förslag till försiktighetsmått. Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att läsa del 2 och 3 parallellt med del 1 vid tillämpningen av översiktsplanen.

I del 1 anges för utveckling av kommundelar, områden och stråk, intill respektive karta, en lista på "hänsyn som kan behöva tas vid framtida utveckling". Del 2 av översiktsplanen anger att dessa intressen och värden måste beaktas. I del 1 bör denna skrivning alltså justeras till "hänsyn som ska tas vid framtida utveckling". Länsstyrelsen anser vidare att det finns fler områden där hänsyn ska tas och där konflikter med ny bebyggelse kan uppkomma. Här anges frågor som Länsstyrelsen ser som viktigt att planen kompletteras med för att vara vägledande:

Område A Furulund/Tingsängen/Brännet: Luftkvalitet, ifall kommunen bygger tätare utmed de mest trafikerade stråken. Konflikt med förorenad mark; en nedlagd deponi.

Område B Jonsered: Riksintresse naturvård. Tillståndsplikt för åtgärder som påverkar Natura 2000-området samt innebörden av bevarandeplanen. Buller från järnvägen, och eventuellt E 20.

Område D Lexby: Luftkvalitet.

Område G Södra Partille Centrum/Björndammen/Björnekulla: Buller, luftkvalitet.

Område H Södra Partille Centrum/Skulltorp, Område I Södra Partille

Centrum/Stärtered samt Område K Centrala Partille: Luftkvalitet

Område N Lexbydal: konflikt med Göteborgs kommuns deponi för förorenade massor i Rågården.

Område K Centrala Partille: Riksintresse för naturvård, Säveån.

Stråk P Sävedalen, Finngösa, Vallhamra: bro över Säveån vid Finngösa innebär en konflikt med bevarandevärdena för Natura 2000-området Säveån, nedre delen. Buller.

Q Landvettervägen m fl: Luftkvalitet.

R Jonsered, Jerikolänken, E20: hänsynsruta saknas här helt och bör bland annat innehålla riksintresse för naturvård och för friluftslivet.

T Västra stambanan: riksintresse kommunikationer.

Stråk U Säveån, blå koppling: Riksintresse naturvård, Säveån. Tillståndsplikt för åtgärder som kan påverka Natura 2000-området samt innebörden av bevarandeplanen.

I Jonsered och områden för Södra Partille Centrum tas farligt gods upp som ett område att ta hänsyn till, men inte på andra ställen i anslutning till E20 eller Västra Stambanan. Likaså saknas översvämning, skred och erosion för områden som har närhet till Säveån eller sjöar. Kommunen bör göra en översyn av detta.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter - övriga allmänna intressen

Bebyggelse

Översiktsplanen hänvisar till kommunens bostadsförsörjningsprogram som beskriver hur kommunen ser på behovet av bostäder och var dessa kan byggas. Ambitionerna är högre jämfört med det antal Länsstyrelsen bedömt behöver byggas per år. I översiktsplanen beskrivs principer för bostadsbyggandet, men någon bedömning görs inte av hur många bostäder som översiktsplanen kan möjliggöra, exempelvis vad som blir möjligt efter att hänsyn tagits till riskavstånd, naturvärden med mera. Det hade varit bra om översiktsplanen kunnat belysa detta. Länsstyrelsens översiktliga uppskattning är ändå att utrymme kommer att finnas för tillräckligt många bostäder.

Kommunen behöver ge en tydligare beskrivning av i vilka fall nybyggnation i områden utanför detaljplan kan vara aktuellt och hur avvägningar ska göras, för att översiktsplanen ska vara vägledande.

Infrastruktur och transporter

Kommunen har inte redogjort för på vilket sätt de har rådighet över vilka infrastruktursatsningar som ska genomföras. Eftersom bebyggelseutvecklingen förutsätter en utveckling av infrastrukturen påverkar detta huruvida planens olika delar kan genomföras.

Utveckling och investering i tvärförbindelsen (översiktsplanens vägreservat för utveckling av norra delen av väg 535, vidare koppling österut det vill säga Jerikolänken, samt koppling till/över E20 vid Mellby) är inte av nationellt intresse i nuläget, då den inte ger en påtaglig avlastning av E6 genom centrala Göteborg.

Vid anläggande av nya trafikplatser vid nya kopplingar till och över befintlig statlig infrastruktur kommer det att krävas dialog, överenskommelser och avtal med Trafikverket för att bland annat reglera ansvar och finansiering.

Det är positivt att kommunen ska ta fram en trafikstrategi, då det ger möjlighet att hantera trafikfrågor på en strategisk nivå.

Naturmiljö

Översiktsplanens beskrivningar av exploatering ger inte tillräcklig vägledning om hur avvägningar mellan intressen ska göras. Vad som menas med "Natur, kultur och fritid" på översiktsplanens karta bör konkretiseras. Områdesbeskrivningarna bör kompletteras med målkonflikter avseende naturvärden och värden för friluftslivet, och hur de ska hanteras.

Delar av området Stråk P Sävedalen, Finngösa, Vallhamra främst i söder, har så pass höga naturvärden att det motiverar ett långsiktigt bevarande. Kommunen planerar för kompletterande blandstad i områdets norra del och ett vägreservat i nordsydlig riktning. Länsstyrelsen meddelade 2014-12-05 efter besök i området att Länsstyrelsen fann det rimligt att området faller inom kommunens ansvarsområde. Kommunen kan i sin planering peka ut den långsiktiga målsättningen med området men har också en möjlighet att bilda naturreservat. Enligt kommunen måste lösningen med en ny förbindelse genom Finngösa utföras så att natur- och rekreationsvärdena i området samtidigt stärks och tillgängliggörs. Kommunen bör utförligt redogöra för hur detta kan göras i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

Det är viktigt att den grönstrukturplan som ska tas fram används i kommande planering.

Artskydd

Översiktsplanen innehåller ingen sammanfattande bedömning av de planerade åtgärdernas konsekvenser för skyddade arter och behov av eventuella hänsynstaganden. Kommunens naturvårdsplan anger att artskyddet ska utredas i detaljplaneskedet. Länsstyrelsen anser att artskyddet ska beaktas tidigt på ett översiktligt och förebyggande sätt med målet att så lite utredningsarbete som möjligt skjuts till detaljplaneskedet.

Strandskydd

I översiktsplanen finns kompletterande blandstad inom strandskyddat område. Det krävs särskilda skäl för att strandskyddet ska upphävas. Kommunen har inte beskrivit några särskilda skäl enligt 7 kap miljöbalken för bebyggelse inom strandskyddat område. Kommunen har hänvisat till fel beslut om strandskydd i Partille kommun på sidan 18 i del 2. Gällande beslut är daterat 2017-01-12.

Jordbruksmark

Enligt kommunen är syftet med att bevara jordbruksmarken i kommunen främst dess natur-, kultur- och friluftsvärden som en del av blandstaden. Därmed anser kommunen att ianspråktagande av jordbruksmarken inte behöver prövas och motiveras utifrån 3 kap 4 § Miljöbalken. Länsstyrelsen anser däremot att det inte finns någon sådan undantagsmöjlighet. Vid ianspråktagande av jordbruksmark ska kommunen ta ställning till om jordbruksmarken är brukningsvärd. Om jordbruksmarken bedöms brukningsvärd behöver kommunen bedöma om exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, och om det inte finns någon annan lämplig mark att bebygga istället för brukningsvärd jordbruksmark.

Översvämning

Översvämningsrisk bör redovisas på karta för att underlätta planeringen.

Kommunen kommer att inkludera skyfallsfrågan i sin dagvattenstrategi under hösten. Det är bra att detta tas fram på övergripande nivå. Länsstyrelsen anser att kartering bör göras per naturligt avrinningsområde och resultaten presenteras i översiktsplanen på karta. Kommunen bör även arbeta fram en strategi för hur kommunen avser minska risken för översvämningar till följd av skyfall.

Beredning

Yttranden över planen har till Länsstyrelsen inkommit från Statens geotekniska institut, Vattenfall, Luftfartsverket, Lantmäteriet, Skogsstyrelsen och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Detta beslut har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze efter föredragning av planhandläggaren Elisabet Ebeling. I den slutliga handläggningen har även funktionschefen Andreas Lidholm deltagit.

Kommentarer: Kommunen förtydligar att Partille kommuns intention är att ta fram en långsiktig hållbar översiktsplan som är till god nytta vid strategiska ställningstaganden och övergripande inriktningsbeslut, gällande samhällsbyggnadsutvecklingen i Partille kommun. I den strategiska översiktsplanen redovisas konflikter och konsekvenser med anledning av föreslagen markanvändning. Redovisningarna förhålls generella eftersom de mer detaljerade övervägningarna avses göras i samband med prövning av aktuella åtgärder vid aktuellt detaljplaneringsskede. Detta eftersom exempelvis de konflikter som kan uppstå mellan naturvärden och utvecklingsplaner sannolikt kommer att se ut på olika sätt på olika platser och vid olika tidpunkter. Vidare avser kommunen även att mer detaljerat avväga vilken typ av bebyggelse det finns behov av, i kommande planering. Kommunen avser därför att i kommande fördjupningar eller tillägg till översiktsplanen närmare utreda konflikter som aktuell planering, i enlighet med den strategiska översiktsplanen, resulterar i. Arbete med flera fördjupningar och/eller program för mindre delar av kommunen pågår kontinuerligt i samband med aktuell planering.

En tydligare koppling till bevarandeplanerna för kommunens Natura 2000-områden avses tydliggöras i handlingen. Översiktsplanen avses dock inte kompletteras med större delar av bevarandeplanerna då de avses användas parallellt med översiktsplanen.

Partille kommun är väl medveten om de stabilitetsproblem som förekommer längs Säveån och flera åtgärder har vidtagits. Inriktningen i översiktsplanen är att naturligtvis bevara de värden som finns längs Säveån. De konflikter som kan uppstå mellan naturvärden och utvecklingsplaner kommer troligen se ut på olika sätt på olika platser och vid olika tidpunkter. Därför utreds inte olika möjligheter i översiktsplanen utan de avses utredas och avvägas i samband med kommande fördjupningar och/eller program.

Bebyggelseutvecklingen (både blandstad och eventuell enstaka bebyggelse) kommer se mycket olika ut i olika delar av kommunen och förutsättningarna till olika typer av bebyggelse kan se annorlunda ut när utbyggnad blir aktuell. Exakt vilken typ av bebyggelse det finns behov av avses därmed avvägas i kommande planering i enlighet med översiktsplanens övergripande planeringsstrategier.

Den pil som representerar Jerikolänken i översiktsplanen är mycket schematisk och exakt sträckning kommer att avvägas mot de natur- och friluftsvärden som finns i områden så att de viktigaste inte byggs bort.

På s. 55.56 i del 2 i utställningshandlingen beskrivs kommunens ställningstaganden kring MKN för vatten. Eftersom storleken på bebyggelseutveckling kommer att avvägas i kommande fördjupningar och program är det svårt att ytterligare förtydliga vilken påverkan på MKN för vatten kan bli. Exakta åtgärder för att säkerställa status i kommunens vattentäkter avses fastställas när resultatet av de senaste mätningarna presenteras (s.56 i del 2). På s. 56 i del 2 beskrivs också vikten av mellankommunalt samarbete för att säkerställa Säveåns status.

Översiktsplanen kopplas tydligt till de regionala mål (K2020) som finns gällande ett ökat resande med kollektivtrafik (s. 34 del 2) och intentionerna är att Partille ska arbeta för att uppnå dessa mål.

På s.61-62 i del 2 beskrivs kopplingen till Göteborgs deponi i anslutning till Partilles norra gräns och att den kan komma att påverka planeringen i angränsande områden.

Partille avser göra mindre kompletteringar av de rutor med vilken hänsyn som ska tas vid utveckling av vissa delområden i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter ovan.

En revidering av det befintliga bostadsförsörjningsprogrammet kommer att prioriteras. Detta kommer att vara ett underlag för de fördjupningar och program som pågår och planeras.

Det är bara en mycket liten del av kommunens tätbebyggda områden som inte omfattas av detaljplan. Därmed är det svårt att säga när det kan bli aktuellt med undantag från detaljplanekravet.

I programarbetet som pågår för parkvägen invid Finngösaravinen (Program för Partille Eco Park) är utgångspunkten att natur- och friluftsvärdena i området ska vara fortsatt höga.

På s. 18 i del 2 beskrivs Artskyddsförordningen. I avsnittet avser Partille tydliggöra vikten av att använda förordningen i kommande planering.

Datum för beslut om strandskydd kommer att ändras i enlighet med inkommen synpunkt.

3. Regionala organ

Göteborgsregionens kommunalförbund

Övergripande

Generellt sätt har planförslaget sedan samrådsskedet förtydligats och gjorts mer tillgängligt för läsaren. Tungt bärande begrepp har förklarats närmare och kartorna i dokumentet har setts över och delvis kompletterats. Avsnitt som av GR bedömts ha stor vikt för det mellankommunala samarbetet har till viss del utvecklats. Dock anser GR att det kvarstår en viss otydlighet och tveksamhet när det gäller hur man har tänkt uppnå målen. Nedan fördjupar därför GR sitt resonemang kring några av de frågeställningar som lyftes i samrådsskedet:

Bebyggelseutveckling och befolkningstillväxt

GR har efterlyst en mer utförlig beskrivning av begrepp för att i kommande planeringsprocesser underlätta för både kommunen och övriga aktörer. I samrådsredogörelsen menar Partille kommun att koncepten blandstad och förtätning kan ta sig olika ut i olika delar av kommunen och att det är viktigt att utvecklingen bör ske utifrån områdets karaktär och behov. GR håller med om att det är viktigt att se till ett områdes särart, men hade uppskattat exempel på hur man har tänkt tillämpa koncepten, samt ett förtydligande av de specifika kvalitéer som eftersträvas inom olika typer av områden.

Partilles ambition är att gå från förort till förstad är i hög grad beroende av att man lyckas uppnå den täthet som krävs för att ge underlag till kollektivtrafik och service. GR hade därför gärna sett en diskussion kring hur en bebyggelsestillväxt genom "naturliga årsringar" är tänkt att leda till den täthet som eftersträvas.

Precis som Länsstyrelsen tidigare anfört har Partille en betydelsefull roll att fylla för att behovet av nya bostäder ska kunna tillgodoses i regionen. Partille har som mål att nå 40 000 invånare kring år 2020. GR hade välkomnat att kommunen i sin planering tagit högre höjd för att möta ett ökat regionalt bostads- och servicebehov. I samrådsredogörelsen hänvisas till en kommande revidering av bostadsförsörjningsprogrammet.

Mobilitet och nåbarhet

Nya vägobjekt i nya sträckningar, innebär på kort sikt en ökad kapacitet i transportsystemet, men på längre sikt alstras ny trafik. GR hade föredragit om planförslaget hade tagit sin utgångspunkt i nåbarhet och behov av mobilitet, samt analyserat hur möjliga åtgärder påverkar såväl Partille som regionen över tid. GR efterlyser en diskussion kring de föreslagna stråken och tvärförbindelsernas relation till strukturbilden.

Mellankommunal samverkan

GR skulle gärna ha sett en utförligare beskrivning av Partille i förhållande till sin omvärld. En fördjupad omvärldsanalys hade kunnat lyfta planförslaget och ta in nya dimensioner och perspektiv kring samverkan, ömsesidigt beroende och möjligheten att påverka i en föränderlig värld.

I Delsjön-Härskogenkilen finns mycket höga värden i form av naturupplevelser, biologisk mångfald och kulturhistoriska miljöer. GR delar till fullo Partilles syn att samverkan kring planering och åtgärder bör utvecklas och skulle därför gärna se en konkretisering av syfte och mål. Rekommendationerna från projektet "Delsjön-Härskogenkilen", kan med fördel utgöra ett underlag i kommunens fortsatte arbete.

I Trafikverkets tidigare remissvar betonas vikten av att järnvägs-systemet kan möta den ökade efterfrågan på person- och godstransporter, om nationella och regionala klimatmål ska kunna nås. Kapaciteten på Västra stambanan behöver förbättras vilket på sikt kan innebära fler järnvägsspår genom Partille. Kommunens hållning är att en expansion av tågtrafiken inte får föranleda ens marginella försämringar avseende t.ex. buller och barriäreffekter. För att minimera negativa effekter krävs såväl nytänkande som ett nära samarbete mellan samtliga parter i hela planeringsprocessen så att hela stråket kan utvecklas i enlighet med tillväxtmålen.

Kommentarer: Kommunen förtydligar att Partille kommuns intention är att ta fram en långsiktig hållbar översiktsplan som är till god nytta vid strategiska ställningstaganden och övergripande inriktningsbeslut, gällande samhällsbyggnadsutvecklingen i Partille kommun. I den strategiska översiktsplanen redovisas konflikter och konsekvenser med anledning av föreslagen markanvändning. Redovisningarna förhålls generella eftersom de mer detaljerade övervägningarna avses göras i samband med prövning av aktuella åtgärder vid aktuellt detaljplaneringskede. Detta eftersom exempelvis de konflikter som kan uppstå mellan naturvärden och utvecklingsplaner sannolikt kommer att se ut på olika sätt på olika platser och vid olika tidpunkter. Vidare avser kommunen även att mer detaljerat avväga vilken typ av bebyggelse det finns behov av, i kommande planering. Kommunen avser därför att i kommande fördjupningar eller tillägg till översiktsplanen närmare utreda konflikter som aktuell planering, i enlighet med den strategiska översiktsplanen, resulterar i. Arbetet med flera fördjupningar och/eller program för mindre delar av kommunen pågår kontinuerligt i samband med aktuell planering.

Bebyggelseutvecklingen (både blandstad och eventuell enstaka bebyggelse) kommer se mycket olika ut i olika delar av kommunen och förutsättningarna till olika typer av bebyggelse kan se annorlunda ut när utbyggnad blir aktuell. Exakt vilken typ av bebyggelse det finns behov av avses därmed avvägas i kommande planering.

Kommunen har bidragit till innehållet i materialet kring projektet "Delsjön-Härskogenkilen" och kommer att förhålla sig till innehållet vid kommande planering

Kommunen ser samverkan kring hantering av Västra stambanan som mycket viktig.

4. Kommuner

Härryda

Partille kommun har tagit fram ett förslag till ny översiktsplan, Partille 2035. Översiktsplanen beskriver Partille kommuns övergripande mål och strategier för dess långsiktiga mark- och vattenanvändning. Förslaget är föremål för granskning och är utställt till den 3 oktober 2017.

Härryda kommun vidhåller synpunkterna från samrådet. De viktiga samverkansfrågorna är utvecklingen av Öjersjö och Härryda kommuns planerade utbyggnadsområden vid Stora och Lilla Hålsjön, tvärförbindelsen Landvettervägen med anledning av utvecklingen kring den planerade tvärförbindelsen mellan riksväg 40 och E20, den planerade utvecklingen av Landvetter och flygplatsen, vattenförsörjning och avlopp samt Natura 2000-området Madema-Haketjäm om det ska bildas ett naturreservat. Härryda kommun vill även betona vikten av att samverka i frågor avseende kollektivtrafik och den gröna kilen Delsjön-Härskogen. I övrigt bedöms inte förändringarna i granskningshandlingen påverka några ställningstaganden för Härryda kommun.

Kommentarer: Partille anser också att det är mycket viktigt att samverka kring de frågor som nämns i yttrandet.

Lerum

Lerum anser att de regionala samarbetsfrågor som kommunen tagit upp är relevanta och att det i nuläget inte finns några planeringskonflikter. Vi saknar dock en djupare beskrivning av hur Partille ser på Västra stambanans utveckling och om kommunen har gjort några reservat för nya spår i ny sträckning.

Kommentarer: Partille anser att det är viktigt att samverka kring utvecklingen av Västra stambanan och i de sammanhangen fördjupa oss kring frågor så som påverkan och lokalisering.

5. ORGANISATIONER

Naturskyddsföreningen

Bakgrund: En översiktsplan ska vara aktuell och bygga på sammanställningar och analyser av viktiga förutsättningar såsom övergripande mål, förändringar och trender i omvärlden, fysisk struktur och allmänna intressen. Allmänna intressen är bland annat natur- och kulturaspekter, utformningen av bebyggelse samt vissa bestämmelser i miljöbalken. Kommunerna ska ta hänsyn till de allmänna intressena vid planläggning och lovgivning. Minst en gång varje mandatperiod ska kommunen ta ställning till planens aktualitet. Översiktsplanen bör ha en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid. När översiktsplanen tydligt beskriver målen och strategierna för en hållbar utveckling så ger planen bättre vägledning för efterföljande beslut och avvägningar.

I ett klimatsmart samhälle är det av betydelse att kommunen har en vision och målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser och att denna är utgångspunkten för översiktsplaneringen.

I Sverige är utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser störst inom transportsektorn, jordbruket och basindustrin. Av dessa är det framför allt transportsektorns utsläpp som går att påverka genom översiktsplanering. En klimatsmart planering bidrar till en struktur som gör att människor har nära till arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel, så att de väljer att gå, cykla och åka kollektivt hellre än att ta bilen. I det sammanhanget kan en rimlig förtätning och ett blandstadskoncept spela roll. Ytterst beror det på vad planeringen får för effekt på våra val – våra utsläpp.

När en översiktsplan upprättas eller ändras ska normalt också en miljöbedömning göras. Om förslaget till översiktsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan måste en miljöbedömning göras. Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program för att främja en hållbar utveckling. Miljöbedömningen ska vara en del av planprocessen och influera utformningen av planen, inte en egen separat process. Samråd, analys av rimliga alternativ – inklusive ett nollalternativ – och redovisning av motiven till alternativen är viktiga delar av arbetet. Miljöbedömningen ska dokumenteras i en miljökonsekvensbeskrivning. Naturskyddsföreningen har i tidigare skede lämnat yttrande över ett förslag till översiktsplan och tog då upp frågor om hållbart samhälle, klimatförändringar, hållbara transporter, alternativa förslag, förtätning, naturen, kommunens framtidsbild, uppdelning av planperioden i kortare tidsavsnitt, mer genomarbetat resonemang med utgångspunkt från de nationella miljömålen, kopplingen mellan natur- fritidsåtgärder och skogsavverkning, och att miljökonsekvens-beskrivningen och konflikterna med exploateringarna kan beskrivas tydligare m.m.m.

Bedömningar

Ungefär samtidigt med förslag till översiktsplan beslutar kommunen om dagvattenstrategi, program för kulturmiljöer, lokala miljömål samt en naturvårdsplan i 2 delar. Det pågår dessutom ett arbete med en trafikstrategi. Kommunen har från förra förslaget till översiktsplan gjort ett förbättringsarbete med några bra förtydliganden.

Säveån

Det lokala miljömålet 5.3 är mycket bra. "Senast 2021 ska alla sjöar och vattendrag ha uppnått minst god status enligt vattendirektivet."

Säveåns laxstam har succesivt minskat i omfattning och årets hittillsvarande uppvandring har nått nya bottennivåer. Det kan inte uteslutas att en stor del av detta beror på Säveåns nuvarande kvalitet ur olika aspekter. I Partille centrum har exploatering och erosionsförstärkningar utförts utefter ån som säkert fått försämrande effekt på vattenflödet, vattnets cirkulation - de processer som svarar för vattnets kretslopp och vattenkvaliteten. Då Säveålxaxen inte uppnådde gynnsam

bevarandestatus innan dessa åtgärder har sannolikt inte nuvarande situation lett till förbättringar, vilket var avsikten med vattendirektivet och de åtgärdsprogram som togs fram. Undersökningar behöver göras om dessa försämringar har lett till att klassificeringen behöver sänkas och i så fall vilka konsekvenser detta får. Vi är därför djupt oroliga för detta riksintresse. Det bör därför tydligare framgå av översiktsplanen hur olika intressen ska hanteras, intresse avvägas och hur kompensationer ska göras. Tillgängligheten till ån får inte ske så att naturvärdena försämras. Planeringen ska ju bidra till att miljö kvalitetsnormerna och miljö kvalitetsmålen ska nås. Den nedsatta vandringsbenägenheten (båda riktningarna) i Jonsered bör åtgärdas. De naturliga rasen vid ån, som ger väsentliga biotoper för många utsatta arter, hämmas genom erosions skydd. Kompensationsåtgärder bör vidtas. Det framgår inte i ÖP hur detta ska hanteras. Det kräver en kraftfullare strategi och ett utvidgat arbete med berörda parter. Beskrivningarna behöver förtydligas i dessa avseenden.

Arbetet med Sävån vattenråd behöver stärkas och få större tyngd. Idéer finns om att drivande politiker från Partille ska kopplas mer till detta arbete. Det kan vara en förbättring men fler behövs!

Jonsered

Beskrivning av riksintresset för naturvård saknas till största delen. Påverkan på kulturmiljön ska, enligt översiktsplanen (ÖP:n) hanteras i pågående detaljplan. Omvandlingen av Jonsreds herrgårds stall till hotell i Bokedalen bör strykas i planen, då byggnaden och dess djurhantering i sig har stor positiv betydelse för biologisk mångfald i området. (På Kinnekulle har naturvården taget en annan inriktning. Istället för att flytta djuren till stallar utanför betesområdena har man i ett LIFE-projekt erhållit bidrag för att bygga djurstallar för får och ca 250 kor vid betesmarkerna.)

Betydande miljöpåverkan som följd effekt av ett hotellbygge kan påräknas.

Transporter-Trafik

ÖP behöver förtydliga hur klimatfrågorna och trafik ska hanteras. Lika väl som det med vissa metoder går att prognostisera behovet av nya vägar kan man räkna ut effekterna av olika åtgärder eller icke åtgärder. Teknisk utveckling som ger minskade växthusgasutsläpp kan också prognostiseras. I en sådan analys kan gynnande av hållbara resealternativ (gång, cykel och kollektivtrafik) jämföras med mindre hållbara, åtgärder i gatusystemet för att gynna hållbar trafik, hållbara parkeringsnormer osv. I ÖP är åtminstone en sådan variant ett rimligt alternativ att beskriva.

I sammanhanget ökar förutsättningarna att nå miljö kvalitetsmålen för luftföroreningar om kommunerna gör åtgärder som minskar växthusgasutsläppen. Små partiklar främst från dieselfordon bedöms som allvarligast i sammanhanget. Eventuellt minskade halter av dessa framgår inte i underlaget.

Kommunens ambitioner för hållbar trafikutveckling är låga. Det är nödvändigt att ha en trafikstrategi som minskar användningen av bilar för att nå klimatmålen. Detta har trafikverket kommit fram till i en regeringsbegärd utredning. Kommunens lokalisering i en storstadsregion gör det lättare att nå målen än om det nästan enbart varit glesbygd. Därför ser vi med förfäran hur kommunen avser att få många nya leder för ökad biltrafik. Trafiklederna konkurrerar med kollektivtrafiken på ett för hållbar trafik olyckligt sätt. Denna ÖP saboterar målen i K2020 som då inte kommer att nås.

Som exempel kan nämnas att kommunen har påbörjat ett planarbete för Vallhamra – Finngösa med en trafikled i Finngösaravinen med koppling mellan Vallhamra och Sävådal – Göteborgsvägen. I underlaget grönmålar kommunen trafikledens effekter och omfattning bland annat genom att kalla vägen en parkväg. Finngösaravinen har i inventering efter inventering med nutida standard klassats med naturvärde 2 – högt naturvärde med artinslag av överordnat

intresse. I ÖP saknas alternativ. Vi bedömer att rimliga alternativ är att trimma befintliga system i området och att utnyttja tillfället för att gynna kollektivtrafiken. Det finns ett spårvägsreservat i delar av sträckan som kommunen tar bort i ÖP. Vid en förtätning av Vallhamraområdet kommer reseunderlaget för spårvagnar att öka, vilket medför ökade fördelar att bygga spårväg. I ÖP talar man om utveckling av snabbussar så kallade metrobussar? Kanske behöver ett sådant koncept ett kollektivtrafikstråk vilket inte framgår av ÖP. Förtydligande behövs!

Västra stambanan är av stort positivt intresse ur miljösynpunkt. Kommunens ställningstagande om dess störningar, och konsekvenserna av det, är inte acceptabel. De olika utredda alternativen är rimliga och bör presenteras och konsekvens bedömas i ÖP!

Lokalt miljömål 4.1 "Vid utbyggnad ska i första hand den befintliga infrastruktur och service som finns nyttjas. Ny mark ska endast tas i anspråk där det krävs för en naturlig utveckling av kommunens bebyggelsestruktur." Otydligt miljömål. Det finns ingen naturlig utveckling av kommunens bebyggelsestruktur. Ett förtydligande behövs!

Utbyggnadsreserv i Råhult – Jeriko och Lexbydal

Osäkerheten med utbyggnadsmöjligheter med hänsyn till natur, friluftsliv, kollektivtrafikförsörjning m.m. är mycket stora för dessa områden de bör därför utgå ur ÖP. De kräver så pass mycket av hållbar infrastruktur att stora och mycket omfattande utredningar krävs. Om detta blir aktuellt bör det ske i särskild ordning såsom i tillägg till ÖP eller liknande.

Natur

Naturvårdsplanen innebär stora möjligheter till hänsyn och bevarande. Det är av stor vikt att följa de riktlinjer som naturvårdsplanen lämnar. Kommunen är liten och i stort sett all mark med mindre naturvärden är eller blir exploaterade vid ett eventuellt genomförande av föreslagen ÖP. Kommunen föreslår även exploatering av mark med högt naturvärde i relativt stor omfattning, vilket inte bör förekomma. Artskyddsförordningen behöver beaktas redan i översiktsplaneskedet så att så lite arbete som möjligt behöver göras vid en eventuell detaljplaneläggning. Några ansvarsarter behöver kommunen särskilt arbeta med såsom laxen, vilket också beskrivs i materialet, alkonblåvinge-klockgentiana, strömstarar, forsärla, etc.

Miljöanpassning av byggnationen Det tredje största hotet mot våra arter är förstörelse av livsmiljöer genom olika typer av exploatering. Vid exploatering är det därför mycket viktigt hur naturen i exploaterings omgivning hanteras. Befintlig natur, tak, vatten, gårdar, trädgårdar bör värderas och hanteras ur ett ekosystemtjänstperspektiv. Det nationella miljökvalitetsmålet god bebyggd miljö, beslutat av Riksdagen, lyder: "Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

Målet är en direkt uppmaning att i större utsträckning miljöanpassa både byggnationen och dess omgivning. Kommunens ambitioner i detta sammanhang borde vara tydligare.

Skogs- och jordbruk

Kommunen äger något över 90 % av skogsmarken i kommunen. På grund av befolkningens mängd och hur spritt boendet är i kommunen är all skog tätortsnära skog och bör hanteras därefter. Kravet att kommunens skogsbruk ska finansiera natur- och friluftåtgärder bör därför tas bort. (Miljömål 5.6) Alla grundskolor bör få en skolskog.

I kommunen finns endast ca 4 % jordbruksmark. Det kan konstateras att denna jordbruksmark blir desto viktigare att ha tillgång till för livsmedelsproduktion. Att jordbruksmark inte tas i anspråk för bebyggelse innebär att möjligheten att lokalt producera mat finns kvar. Ingen del av denna mark bör därför exploateras. Med tanke på våra pollinerande insekters tillbakagång borde kommunen ha ett miljömål som gynnar dessa. Det kan vara att gynna bin och humlor. Ett

annat mål kan vara att informera alla trädgårdsägare varför man inte ska använda kemiska bekämpningsmedel.

Dagvatten

Dagvattenpolicyn utvecklar ett miljöanpassat omhändertagande. Den anger en inriktning mot lokalt omhändertagande. Lämplig enkel information bör utarbetas till exploatörer, fastighetsägare och boende. Policyn: "Vegetation och vegetationsytor kan medvetet utnyttjas när ett område bebyggs för att bibehålla en naturligare hydrologi." Bland annat här borde tydligare policy framgå. Varför inte skriva ska - om inte fysiska hinder för detta finns? Har kommunen rensat upp bland de gamla ledningarna i Jonsered?

Kommentarer: Kommunen förtydligar att Partille kommuns intention är att ta fram en långsiktigt hållbar översiktsplan som är till god nytta vid strategiska ställningstaganden och övergripande inriktningsbeslut, gällande samhällsbyggnadsutvecklingen i Partille kommun. I den strategiska översiktsplanen redovisas konflikter och konsekvenser med anledning av föreslagen markanvändning. Redovisningarna förhålls generella eftersom de mer detaljerade övervägningarna avses göras i samband med prövning av aktuella åtgärder vid aktuellt detaljplaneringsskede. Detta eftersom exempelvis de konflikter som kan uppstå mellan naturvärden och utvecklingsplaner sannolikt kommer att se ut på olika sätt på olika platser och vid olika tidpunkter. Vidare avser kommunen även att mer detaljerat avväga vilken typ av bebyggelse det finns behov av, i kommande planering. Kommunen avser därför att i kommande fördjupningar eller tillägg till översiktsplanen närmare utreda konflikter som aktuell planering, i enlighet med den strategiska översiktsplanen, resulterar i. Arbete med flera fördjupningar och/eller program för mindre delar av kommunen pågår kontinuerligt i samband med aktuell planering.

Omvandling av stallet i Bokedalen till hotell nämns inte i översiktsplanen utan hanterades i detaljplanen.

Kommunen är positivt inställd till en utveckling av Västra stambanan, men vill samtidigt tydliggöra vikten av att inte försämrade villkoren för de som bor längs banan nu och de som kommer att bo i eventuella anslutande utvecklingsområden.

Översiktsplanens inriktning är att öka resandet med kollektivtrafik och att följa de mål som sätts upp inom arbetet för K2020 (se s.34 del 2).

De reservområden för utbyggnad som redovisas i översiktsplanen visar kommunens intentioner för vilken riktning kommunen bör utvecklas åt. Detta kan bli aktuellt även efter översiktsplanens tidshorisont. Därmed är det osäkert vilka förutsättningar som kommer att råda då och vilka utredningar som kommer att krävas. Därför är dessa områden bara en del av en långsiktig framtida utveckling av Partille och konflikter kommer att avvägas när planering av områdena eventuellt blir aktuell.

På s. 18 i del 2 beskrivs Artskyddsförordningen. I avsnittet avser Partille tydliggöra vikten av att använda förordningen i kommande planering.

Dagvattenstrategin är generell och inte juridiskt bindande. Därför används ordet bör i många lägen istället för ska. Specifika områden hanteras inte i detalj i strategin utan vid behov i kommande planering.

Bohusläns museum

Museet vill, utöver vad som angivits i tidigare yttrande, framhålla att vi ser att det eventuellt kan finnas en konflikt mellan å ena sidan riksintresset Jonsered med dess södra del av koloniområdet "Amerika" (lokalt benämnt "Syd-Amerika") och å andra sidan etableringen av verksamhetsområde samt trafikplats invid Jeriko/Råhult. Det är svårt med hänsyn till storleken på kartillustrationerna att fullt ut bedöma hur stor denna konflikt är men föreligger sådan bör denna redovisas som förutsättning i översiktsplanens beskrivning gällande Jeriko-området (del 1 sid 24).

Kommentarer: Avvägningar för att minimera påverkan på riksintresset i Jonsered kommer att hanteras inom ramen för detaljplan om och när länken blir aktuell,

6. Privatpersoner

Nedan sammanfattas kort de synpunkter som inkommit från olika privatpersoner. Yttrandena i sin helhet finns hos kommunen.

Det inkom 18 yttranden från privatpersoner under utställningstiden. Samtliga innehöll negativa synpunkter om det utpekade stråket genom Finngösaravinen och en stark vilja att sträckningens förslag ska tas bort ur handlingen med hänsyn till de värden som finns i området och att biltrafik inte bör premieras. Flertalet omfattade också negativa synpunkter gällande befintlig och framtida förtätning i Sävedalen och en fråga vad "varsam" förtätning egentligen innebär samt negativa synpunkter gällande att spårvägsreservatet längs Ugglumsleden tagits bort ur handlingen.

Två yttranden ifrågasätter förtättningsförslag i Björnekulla och hur det ska gå till att integrera natur- och nya bebyggelseområden.

Ett yttrande omfattade synpunkter kring att det är otydligt vilken typ av bebyggelse som är önskvärd inom olika delar av kommunen.

Ett yttrande omfattade synpunkter gällande områdesindelningen kring Lexby och Lexbydal.

Kommentarer: Kommunen förtydligar att Partille kommuns intention är att ta fram en långsiktigt hållbar översiktsplan som är till god nytta vid strategiska ställningstaganden och övergripande inriktningsbeslut, gällande samhällsbyggnadsutvecklingen i Partille kommun. I den strategiska översiktsplanen redovisas konflikter och konsekvenser med anledning av föreslagen markanvändning. Redovisningarna förhålls generella eftersom de mer detaljerade övervägningarna avses göras i samband med prövning av aktuella åtgärder vid aktuellt detaljplaneringskede. Detta eftersom exempelvis de konflikter som kan uppstå mellan naturvärden och utvecklingsplaner sannolikt kommer att se ut på olika sätt på olika platser och vid olika tidpunkter. Vidare avser kommunen även att mer detaljerat avväga vilken typ av bebyggelse det finns behov av, i kommande planering. Kommunen avser därför att i kommande fördjupningar eller tillägg till översiktsplanen närmare utreda konflikter som aktuell planering, i enlighet med den strategiska översiktsplanen, resulterar i. Arbete med flera fördjupningar och/eller program för mindre delar av kommunen pågår kontinuerligt i samband med aktuell planering.

Det är ett prioriterat mål att lösa de infrastrukturfrågor som finns i Sävedalen. Uppdraget omfattas av en varsam renovering och främjande av naturmiljöerna i Finngösaravinen. Det innebär inrättande av en naturparksmiljö innehållande en vägförbindelse med flera trafikslag som fullföljer Ugglumsleden och avlastar lokalgatorna i Sävedalen. Därför kommer sträckningen att behållas i översiktsplanen. Gällande bebyggelseutveckling i samband med utveckling av den nya sträckningen möjliggör en ny kompletterandebebyggelse en social aktiv miljö.

En förlängning av spårvägssystemet till södra Sävedalen har länge funnits med som en utbyggnadsidé. I slutet av 1980-talet gjordes en förstudie som studerade en spårvägsutbyggnad från Östra sjukhuset till Vallhamra, alternativt till Puketorp. Frågan har också översiktligt behandlats inom ramen för regionens målbild för kollektivtrafiken (K2020). I Göteborgs översiktsplan från 2009 anges en förlängning av spårvägen från Östra sjukhuset till södra Sävedalen. Partille har med stöd i målbildsarbetet för stadstrafikens stomnät gjort bedömningen att det inte behövs ett spårvägsreservat in i Sävedalen. Inriktningen är istället att stråket ska förstärkas med ett utvecklat stombussystem som tillgodoser samma behov som spårväg sett till

kapacitet och attraktivitet. Stombussystemen lämpar sig särskilt väl genom tätbebyggda områden tack vare möjligheten att trafikera systemet med el- eller elhybridbussar som medför mindre buller och emissioner. Stombussystemen anses också ha en högre flexibilitet och en lägre anläggningskostnad än spårväg.

I kommande planering i enlighet med översiktplanens intentioner avses befintligt vägutrymme kunna omvandlas till stadsgata, med en omgivande tättnande bebyggelsestruktur. Det utrymme som krävs för att säkerställa kollektivtrafikens framkomlighet i det aktuella stråket utreds vidare i kommunens trafikstrategi och i aktuella detaljplaner för området.

Bebyggelseutvecklingen (både blandstad och eventuell enstaka bebyggelse) kommer se mycket olika ut i olika delar av kommunen och förutsättningarna till olika typer av bebyggelse kan se annorlunda ut när utbyggnad blir aktuell. Exakt vilken typ av bebyggelse det finns behov av avses därmed avvägas i kommande planering.

Förtätning i Björnekulla bedöms vara en viktig del i utvecklingen av Partille centrum. De viktigaste gröna värdena i området avses bevaras och integreras i utvecklingen. Det pågår arbete med en fördjupning av översiktsplanen för området där mer detaljerade frågor kommer att hanteras och konflikter kommer att avvägas.

Gällande områdesindelningen är denna övergripande och ungefärliga. Sakförhållanden ändras inte bara för att området får ett visst namn.